

Izvedba dveh usposabljanj na temo ekološkega čebelarjenja

Mitja Zupančič, univ. dipl. inž. zoot., svetovalec specialist za ekološko kmetovanje, KGZS - Zavod CE

Videz čebelje zalege lahko veliko pove o stanju v čebelji družini.

Odvzem čebel za diagnostiko prisotnosti varoj v čebelarstvu Božičko

Prijetno delovno okolje ekološkega čebelarstva Božičko

Priprava čebelje družine za pregled

Sladkorni test, ena od preprostejših metod štetja števila varoj v čebelji družini

Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023–2027 zajema številne intervencije, ki spodbujajo trajnostno pridelavo hrane v Sloveniji in s tem večjo samooskrbo. Poleg tega usmeritve v tem dokumentu sledijo tudi določenim evropskim strategijam, kot sta strategija za biotsko raznovrstnost in strategija od vil do vilic.

V naboru številnih intervencij, ki so usmerjene k dosegu zastavljenih ciljev, najdemo tudi intervencijo ekološko kmetovanje in **intervencijo ekološko čebelarjenje**. Zadnja omenjena je samostojna intervencija, za katero veljajo posebej določene določbe za izvedbo, zahteve in pogoji upravičenosti, dokazila za izvajanje intervencije in letna plačila za vključene v intervencijo. Podrobnosti o intervencijah so vsako leto objavljene v Uredbi o plačilih za okoljske in podnebne obveznosti ter naravne ali druge omejitve iz strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027, Uradni list RS, št. 30/24, 78/24, 2/25 in 39/25. Med zahtevami za izvedbo intervencije ekološko čebelarstvo je tudi udeležba na usposabljanjih iz sklopa 3, ki se izvajajo v okviru razpisa IRP 32 v obsegu 25 ur v petih letih izvajanja intervencije.

Za leti 2024 in 2025 je MKGP za izvedbo tovrstnih izobraževanj v okviru javnega razpisa izbralo KGZS in območne kmetijsko-gozdarske zavode. V javnem razpisu je za posamezne intervencije določenih več vsebinskih tem, na osnovi katerih se izvajajo usposabljanja. Tako je v sklopu tem za usposabljanje s področja intervencij ekološko kmetovanje/čebelarjenje in intervencij kmetijskih okoljsko-podnebnih plačil (KOPOP) in ohranjanja lokalnih sort rastlin in pasem živali (LOPS) določena tudi tema ekološko čebelarjenje.

Da bi usposabljanja ponudila udeležencem čim večji nabor informacij, ki se končno odrazijo tudi v uspešnosti

delovanja v okviru izbranih intervencij, smo se odločili, da v okviru te tematike v zimskem obdobju izvedemo dve usposabljanji na daljavo. Ker pa je daleč najboljši način prenosa znanja izvedba usposabljanj v obliki delavnic, smo se odločili, da v sezoni leta 2025 ponudimo možnost nadgrajevanja oziroma utrjevanja znanja s področja ekološkega čebelarjenja v okviru delavnic pri ekoloških čebelarjih, ki tovrstno prakso že uspešno izvajajo. Tako smo dve delavnici že izvedli, ena pa je za izvedbo predvidena v jesenskem delu leta 2025.

Prvo delavnico smo izvedli za intervencijo ekološko čebelarjenje/kmetovanje v **ekološkem čebelarstvu Metelko na Studencu pri Sevnici**. Ker je poleg splošne oskrbe čebeljih družin in tehnologije čebelarjenja v ekološkem čebelarjenju zelo pomembno obvladovanje populacije varoj, smo v prvem delu delavnice predstavili najpomembnejše apitehnične ukrepe, kot so izrezovanje trotovine, odvzem pokrite zalege, izdelava novih družin, prekinitev zaleganja matic, zagotavljanje rodovitnih matic ... Ti so osnova za uspešno nadaljnje obvladovanje z uporabo v ekološkem čebelarstvu dovoljenih zdravil. Pogovorili smo se o pomenu pravočasne oskrbe čebel s hrano, pri tem pa poudarili pomen cvetnega prahu in v povezavi s tem pomen setve naknadnih posevkov po spravilu žit, krompirja idr. na njivske površine, tudi v obliki vzajemnega sodelovanja med kmeti in čebelarji. Pri tem velja poudariti, da se tovrstne prakse vse pogostejše izvajajo in da temu sledi tudi trg, ki ponuja vse večji nabor mešanic ali posameznih rastlin za ozelenitev njivskih površin, od katerih nekatere posredno lahko omogočajo tudi hrano za opraševalce.

Ker sta za uspešno ekološko čebelarjenje, poleg apitehničnih ukrepov, zelo pomembna spremljanje

populacije varoj v čebelji družini in seveda pravilna, pravočasna in ustrezna uporaba zdravil, je veterinarica za zdravstveno varstvo čebel, Alenka Jurić, dr. vet. med., VF, NVI, enota Celje, na obeh delavnicah predstavila najpreprostejši metodi za spremljanje varoj v čebelih družinah. V praksi sta bila predstavljena sladkorni test in test s CO₂, ki sta tudi do čebel najprijaznejši metodi.

Nato smo v okviru obeh delavnic precej časa namenili uporabi dovoljenih zdravil. Na trgu je vse več zdravil, ki so dovoljena za uporabo v ekološkem čebelarstvu, poleg tega pa se tudi tehnološki pripomočki za dodajanje nekaterih zdravil izpopolnjujejo, postajajo vse bolj dovršeni in zagotavljajo vse večjo učinkovitost pri zatiranju varoj. Ob tem smo se lahko pogovorili tudi o vseh drugih izzivih, s katerimi se srečujejo navzoči čebelarji. Izmenjali smo mnenja in informacije, pridobljene na znanstveni ravni, ter iskali ustrezne odgovore. Izkazalo se je, da čebelarji prisegajo na različne tehnološke pripomočke in strategije zatiranja varoj in s tem uporabe zdravil. Zelo pomembno je, da pred uporabo zdravil vedno preberete navodila. Poleg tega je dobro, da znanja s področja uporabe dovoljenih zdravil vedno širite in si s tem posledično razširite nabor možnih ukrepov, ki ohranjajo zdravje vaših čebel na vrhuncu. Iz razgovora med usposabljanji je bilo mogoče razbrati, da si tovrstna zdravila postopoma utirajo pot v naša čebelarstva, kar dokazujejo številne uspešne čebelarske prakse in usmeritve v ekološko čebelarjenje. Pri tem je treba poudariti, da je pri uporabi teh zdravil potrebnega veliko znanja in izkušenj ter opazovanj, ki končno lahko tudi ekološke čebelarje obvarujejo pred večjimi zimskimi izgubami čebel.

Pogovorili smo se tudi o drugih pomembnih boleznih in prihajajočih škodljivcih, predvsem sta bila izpostavljena huda gniloba čebelje zalege in pravočasno odkrivanje novih nevarnih škodljivcev. Ob koncu obeh delavnic pa sta se predstavila tudi oba ekološka čebelarja in predstavila svoje prakse ekološkega čebelarjenja, obvladovanja varoj v čebelih družinah in vsega drugega, kar sodi v okvir tehnologije ekološkega čebelarjenja v njunih čebelarstvih (zaloge hrane, nakup repromateriala, satnih osnov ...).

Obema čebelarjema je skupno, da poleg drugih čebeljih pridelkov pridobivata tudi matični mleček, pri tem pa se deloma razlikujeta v tehnologiji čebelarjenja, saj eden čebelarji tako v nakladnih LR-panjih kot AŽ-panjih in se profesionalno ukvarja s čebelarstvom, drugi pa čebelarji le v AŽ-panjih, kljub temu pa ima tudi bogato znanje s področja čebelarjenja v nakladnih panjih iz preteklosti. Prav zato je bilo mogoče na delavnicah predstaviti možnosti obvladovanja varoj v obeh sistemih čebelarjenja.

Druga delavnica, ki smo jo izvedli v **ekološkem čebelarstvu Božičko iz Spuhlje pri Ptuj**, se je razlikovala od prve predvsem po tem, da je bila glavna tema izvedbe ekološko čebelarjenje, pa vendar v okviru sklopa usposabljanj za intervencije KOPOP in LOPS. Ker je bila ta delavnica namenjena tudi tistim, ki se na pot ekološkega čebelarjenja še niso podali, so pa vključeni v druge intervencije KOPOP in LOPS, smo v prvem delu predstavili tudi osnove ekološkega čebelarjenja, tako tehnološke kot tudi v smislu izvajanja intervencije znotraj SKP 2023–2027, nato pa se osredotočili, tako kot na prvi delavnici, na najpomembnejša področja za uspešno ekološko čebelarjenje.

Ob zaključku tega prispevka naj se zahvalim obema čebelarjema za gostoljuben sprejem in možnosti izvajanja delavnic v pravem pomenu besede. Glede na odzive prisotnih in bogate razprave sta delavnici omogočili izmenjavo koristnih informacij med čebelarji in tudi posredovanje koristnih informacij izvajalcev delavnic udeležencem. Kljub nekoliko skromnejši udeležbi sta bili delavnici uspešno izvedeni v dobrem in konstruktivnem vzdušju.

Na tretji delavnici je še vedno nekaj prostih mest za tiste, ki ste vključeni v intervencijo EK/EKČ in bi vas tovrstna tematika zanimala. **Zadnja, tretja delavnica bo izvedena 19. septembra 2025 v ekološkem čebelarstvu Metelko, začetek bo ob 15. uri. Na delavnico se je treba predhodno prijaviti, saj je število mest omejeno.** Prijavite se lahko na povezavi: <https://www.kgzs.si/usposabljanje-kmetov-2024-2025>.

Tudi na Ptuj smo se v prijetnem okolju seznanili z različnimi zdravili, metodami za spremljanje varoj in aptitehničnimi ukrepi.

V času delavnic se je razvila konstruktivna izmenjava mnenj – delavnica na Studencu.

V času delavnic se je razvila konstruktivna izmenjava mnenj – delavnica na Ptuj.

Zelo pomemben je pravilen način dodajanja dovoljenih zdravil v ekološkem čebelarstvu tudi glede na panjski sistem.